

skoprávního a obchodního kolegia NS, aniž by to však NS ve svém odmítavém usnesení jakkoliv reflektoval. Poukázali rovněž na judikaturu ÚS, konkrétně na výše cit. náleží sp. zn. IV. ÚS 1572/11, což ÚS ve své judikatuře považuje za akceptovatelné vymezení rozhodovací praxe, od které se měl odvolací soud odchýlit.³⁰

ÚS tak v předmětné věci uzavřel:

„Shledá-li NS vadu dovolání v tom, že dovolatelé neuvedli, od jaké konkrétní rozhodovací praxe se odvolací soud odchýlil, ačkoliv dovolatelé na relevantní rozhodovací praxi ve svém podání odkazovali, jedná v rozporu s jejich právem na spravedlivý proces.“³¹

ÚS přitom zdůraznil, že za situace, kdy stěžovatel v dovolání odkáže na judikaturu, od níž se měl podle jeho názoru nalézací soud odchýlit, ovšem NS shledá, že tato judikatura na řešenou věc nedopadá, pak se nejedná o vadu dovolání. Slovy ÚS:

„Dovolatel... nemůže být ‚sankcionován‘ odmítnutím pro vady pouze za odlišný právní názor, nýbrž skutečně za nesplnění v zákoně zcela jasně a srozumitelně formulované povinnosti.“^{32,33}

VIII. Závěr

Ze shora uvedené judikatury ÚS se zdá, že NS jako by stále v některých případech neměl jasno, kdy lze dovolání odmítnout postupem podle § 243c odst. 1 OSŘ pro jeho vady předsedou senátu, a kdy je namíste dovolání odmítnout postupem podle § 243c odst. 2 OSŘ pro jeho nepřipustnost senátem. V případě rozhodnutí NS v nesprávném složení přitom dochází k porušení práva na zákonného soudce. Je nutné znovu připomenout, že modus rozhodnutí NS má pro účastníky řízení nedozírné následky, a to i pro případné řízení o ústavní stížnosti. Odmítnutí dovolání prvním způsobem slovy ÚS nejen

„znamená odepření přístupu stěžovatele k dovolacímu soudu a ve svém důsledku i k ÚS (pokud jde o ústavní stížnost proti rozhodnutí odvolacího soudu, popř. nalézacího soudu), a tím i porušení jeho práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny“³⁴

ale současně

„pokud dojde k odmítnutí dovolání pro vady, pak ústavní stížnost směřující proti dovoláním napadenému rozhodnutí odvolacího soudu, a případně i jemu předcházejícímu rozhodnutí nalézacího soudu, musí být považována za nepřipustnou ve smyslu § 75 odst. 1 zákona o ÚS... Ústavní stížnost je... založena na principu subsidiarity, projevujícím se v požadavku předchozího vyčerpání všech procesních prostředků k ochraně práva stěžovatele dle § 75 odst. 1 zákona o ÚS. Tento požadavek je přitom třeba chápat nejen formálně, ale i materiálně, a tak nemůže být splněn (mimo jiné) podáním vadného opravného prostředku.“³⁵

Ostatně nejen k související otázce nepřipustnosti ústavní stížnosti ve vazbě na posuzování připustnosti dovolání v civilních věcech přijal ÚS koncem r. 2017 plenární stanovisko.³⁶ V něm rekapituluje podstatnou judikaturu ÚS a konstatuje, že odmítnutí dovolání, které neobsahuje vymezení jeho připustnosti pro vady, není porušením čl. 36 Listiny.³⁷ Současně, pokud dovolání neobsahuje tuto nále-

žitost, ÚS nemá přezkoumávat zbylá rozhodnutí obecných soudů napadená ústavní stížností.³⁸ Konečně v tomto stanovisku byly vyzdvihnuty právní závěry nálezů, o kterých je pojednáno v části V a VI tohoto příspěvku, kdy ÚS explicitně uvedl:

„Ustanovení § 237 OSŘ ve spojení s čl. 4 a čl. 89 odst. 2 Ústavy vyžaduje, aby jako přípustné bylo posouzeno dovolání, závislí-li napadené rozhodnutí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva vztahující se k ochraně základních práv a svobod, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené judikatury ÚS.“³⁹

Přetrvávajícím jádrem problému je přitom převládající formalistický výklad splnění předpokladů přípustnosti dovolání ze strany NS. S trochou nadsázky lze říci, že ÚS ve zkratce požaduje, aby NS posuzoval podaná dovolání způsobem, jakým sám ÚS posuzuje podané ústavní stížnosti. Jinými slovy, aby k podanému dovolání NS přistupoval nikoliv formalisticky a pečlivě zhodnotil jeho obsah. V důsledku opačného přístupu byl v projednávaných věcech ÚS nucen konstatovat, že NS nedostal své povinnosti plynoucí z čl. 4 Ústavy, tedy že základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci.

Není bez zajímavosti, že hned ve čtyřech ze šesti shora citovaných nálezů⁴⁰ našel ÚS místo pro zopakování hojně citovaných závěrů usnesení z 28. 3. 2013, sp. zn. III. ÚS 772/13,⁴¹ de facto rozšiřujících dovolací důvody stanovené zákonem, podle kterých

„jakákoliv námitka, jejíž podstatou je tvrzení porušení ústavně zaručených základních práv a svobod rozhodnutím nebo postupem odvolacího soudu v občanském soudním řízení, je uplatnitelná i jako dovolací důvod“.

Jakkoli tuto tezi ÚS stále ve svých zrušujících nálezech nesčetněkrát opakuje, NS jako by nebyl stále schopen ústavněprávní argumentaci dovolatelů akceptovat jako dovolací důvod *per se*. ÚS se však nevzdává a nezdolně trvá na tom, že

„Uvedený výklad musí mít zároveň přesah i do rozhodovací praxe dovolacího soudu při posuzování dovolání.“⁴²

Další období ukáže, zda si NS osvojí postupy a řešení nabízené ÚS, resp. zda podobných nálezů, které byly uvedeny v tomto příspěvku, ubyde. ■

30) Tamtéž, bod 23.

31) Tamtéž.

32) Tamtéž, bod 24.

33) Uvedený závěr byl poměrně nezvykle bez uvedení citace přejat do bodu 36 stanoviska ÚS z 28. 11. 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16.

34) Nález ÚS sp. zn. II. ÚS 3643/15, bod 19.

35) Tamtéž, bod 16.

36) Stanovisko ÚS z 28. 11. 2017, sp. zn. Pl. ÚS-st. 45/16.

37) Tamtéž, výrok 1.

38) Tamtéž, výrok 2.

39) Tamtéž, výrok 3.

40) Nálezy ÚS z 11. 10. 2016, sp. zn. II. ÚS 849/16; z 15. 3. 2017, sp. zn. II. ÚS 1966/16; z 21. 12. 2016, sp. zn. I. ÚS 3507/16; z 10. 1. 2017, sp. zn. II. ÚS 3643/15; a ze 17. 10. 2017, sp. zn. I. ÚS 2500/17.

41) Dle informací z databáze beck-online bylo toto rozhodnutí v judikatuře ÚS dopsud citováno celkem ve 131 případech, z toho 7x v rozhodnutích vydaných v r. 2014, 36x v rozhodnutích vydaných v r. 2015, 42x v rozhodnutích vydaných v r. 2016 a zatím 46x v rozhodnutích vydaných v r. 2017.

42) Nález ÚS z 10. 1. 2017, sp. zn. II. ÚS 3643/15.